

Volunteers from School

<https://volunteersfromschool.eu>

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ/ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: Μετανάστευση και ξενοφοβία

Αυτό το σχέδιο μαθήματος δημιουργήθηκε από την Cooperación Internacional, στο πλαίσιο του πακέτου εργασίας 2 Κατάρτιση εκπαιδευτικών "Εθελοντές από το σχολείο" με αντίστοιχα σχέδια μαθήματος. Δημοσιεύεται και διανέμεται με την άδεια Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International.

Volunteers from School - 2022-1-ES01-KA220-SCH-000087095

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΕΑΕΑ Η Ε.Ε. και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Αριθμ. έργου: 2022-1-ES01-KA220-SCH-000087095

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

1/Προετοιμασία

Σύντομη περιγραφή	Αυτή η πρώτη συνεδρία αποσκοπεί στην εισαγωγή στα θέματα της μετανάστευσης, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Στόχος αυτής της συνεδρίας είναι να δημιουργήσει ένα περιβάλλον προβληματισμού στο οποίο οι μαθητές μπορούν να αναλογιστούν τον ρατσισμό, μια κατάσταση που μπορεί να θεωρείται "φυσιολογική" από ορισμένους λόγω του πλαισίου τους, αλλά πρέπει να αμφισβητηθεί.
Μαθησιακοί στόχοι	Να κατανοήσουμε πόσο εξοικειωμένοι είμαστε με τον ρατσισμό και την ξενοφοβία. Να κατανοήσουν πλήρως και να διακρίνουν μεταξύ διαφορετικών εννοιών όπως μετανάστης και πρόσφυγας και ρατσισμός και ξενοφοβία.
Ενδεικτική διάρκεια	1 ώρα
Συντονιστής & ομάδα-στόχος (συμμετέχοντες)	π.χ. Συντονιστής(-ές): Ένας ή περισσότεροι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ομάδα στόχος: μαθητές ηλικίας 14-17 ετών..
Μεθοδολογία-βήματα	Πριν ξεκινήσουμε τις δραστηριότητες, πρέπει να σχηματίσουμε ομάδες των 6 μαθητών (πάνω-κάτω) και να τους εξηγήσουμε τη σημασία του θέματος (χωρίς να πούμε ότι θα μιλήσουμε για το ρατσισμό) και την ευθύνη του σεβασμού των σχολίων και των ιδεών του άλλου (5 λεπτά). i Παρουσιάσεις του θέματος και συζήτηση (25 λεπτά). Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε <u>το βίντεο</u> ή/και το Power Point (Παράρτημα 1) για να παρουσιάσετε τις ερωτήσεις. Στη συνέχεια, οι μαθητές θα πρέπει να τις απαντήσουν μόνοι τους σε ένα χαρτί. Όταν είναι έτοιμοι, πρέπει να σκεφτούν σε ομάδες για την τελευταία ερώτηση, η οποία είναι η πιο σημαντική: <u>Γιατί υπάρχουν ακόμα τέτοιες άβολες ερωτήσεις όπως αυτές;</u> Αφού μοιραστούν τις απόψεις τους με τα άλλα μέλη της ομάδας, πρέπει να παρουσιάσουν μια συλλογική απάντηση, συμπεριλαμβανομένων των απογοητεύσεων που μπορεί να εμφανιστούν μέσα τους. Μπορεί να υπάρχουν διαφορετικές απόψεις, δεδομένου ότι οι μαθητές προέρχονται από διαφορετικά περιβάλλοντα. Κάποιοι μπορεί να αναγνωρίσουν το θέμα ως πρόβλημα που σχετίζεται με το ρατσισμό και κάποιοι άλλοι όχι. Αυτό δεν αποτελεί πρόβλημα. Ωστόσο, θα πρέπει να εισάγουμε ερωτήσεις κατά την παρουσίαση και να καθοδηγήσουμε τη συζήτηση. Όταν όλες οι ομάδες μοιραστούν τις ιδέες τους, θα τους κάνουμε τις ακόλουθες ερωτήσεις:

Πιστεύετε ότι αυτές οι καταστάσεις εξακολουθούν να συμβαίνουν στις μέρες μας;

Πιστεύετε ότι οι καταστάσεις που περιγράφονται σχετίζονται με το ρατσισμό;

Στη συνέχεια μπορούμε να ανοίξουμε το λόγο για όποιον θέλει να συμμετάσχει.

ii **Ο ορισμός του θέματος (20 λεπτά).**

Μετά τη συζήτηση μεταξύ των μαθητών με την καθοδήγηση του καθηγητή, θα προτείνουμε μια άλλη σειρά ερωτήσεων προκειμένου να καθορίσουμε τέσσερις κρίσιμες έννοιες. Αυτή η άσκηση βασίζεται στην ιδέα ότι δεν μπορείτε να σκεφτείτε για ό,τι δεν γνωρίζετε. Έτσι, οι έννοιες που προτείνονται είναι οι εξής:

Τι είναι ο μετανάστης; Μετανάστης είναι κάποιος που μετακινείται από ένα μέρος σε ένα άλλο, συχνά από μια χώρα σε μια άλλη, με σκοπό να ζήσει και να εργαστεί στο νέο μέρος. Οι άνθρωποι μεταναστεύουν για διάφορους λόγους, όπως η αναζήτηση καλύτερων ευκαιριών απασχόλησης, εκπαίδευσης ή ενός ασφαλέστερου περιβάλλοντος.

Τι είναι ο πρόσφυγας; Πρόσφυγας είναι ένα άτομο που έχει αναγκαστεί να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του λόγω διώξεων, βίας ή βάσιμου φόβου για βλάβη. Οι πρόσφυγες αναζητούν προστασία και άσυλο σε άλλη χώρα. Συχνά δεν μπορούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους επειδή είναι πολύ επικίνδυνη.

Τι είναι ο ρατσισμός; Ρατσισμός είναι η πεποίθηση ότι μια φυλή είναι ανώτερη από τις άλλες, που οδηγεί σε διακρίσεις, προκαταλήψεις και άδικη μεταχείριση ατόμων ή ομάδων με βάση τη φυλή ή την εθνικότητά τους. Είναι μια επιβλαβής και άδικη πρακτική που μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικές και συστημικές ανισότητες.

Τι είναι η ξενοφοβία; Η ξενοφοβία είναι ο φόβος, η προκατάληψη ή η εχθρότητα απέναντι σε άτομα από άλλες χώρες ή πολιτισμούς. Μπορεί να εκδηλώνεται ως διακρίσεις, στερεότυπα ή αρνητικές στάσεις και συμπεριφορές απέναντι σε όσους θεωρούνται ξένοι ή διαφορετικοί.

Αφού οι μαθητές γνωρίζουν τι είναι ο ρατσισμός και η ξενοφοβία και τις διαφορές μεταξύ ενός μετανάστη και ενός πρόσφυγα, είναι πλέον σε θέση να διαχωρίσουν τον ρατσισμό που μας περιβάλλει και υπάρχει στην κοινωνία μας, ή τουλάχιστον, είναι σε θέση να εμβαθύνουν σε αυτό το θέμα, το οποίο θα αντιμετωπιστεί στις επόμενες συνεδρίες.

iii **Πραγματικές και άμεσες ερωτήσεις (15 λεπτά).**

Τέλος, θα ήταν πολύ σημαντικό να ολοκληρωθεί η συνεδρία με μια προσωπική ερώτηση σχετική με το θέμα που καλύφθηκε, ώστε να τους ενθαρρύνουμε να σκεφτούν και να προβληματιστούν σχετικά με όσα συζητήσαμε. Εδώ, προτείνουμε δύο ερωτήσεις:

Υπάρχουν ρατσιστικές συμπεριφορές στην κοινωνία σας;

Μπορείτε να θυμηθείτε ρατσιστικές καταστάσεις;

Σε αυτό το τελευταίο μέρος, αν δεν υπάρχει περισσότερος χρόνος, μπορούμε να ζητήσουμε από τους μαθητές να σκεφτούν αυτά τα θέματα στο σπίτι τους και να τα ξαναεπισκεφτούν κατά την επόμενη συνεδρία.

Υλικά & Πόροι/Εργαλεία	Περιβάλλον της τάξης: Τάξη: χαρτόνι και μαρκαδόροι Φύλλο για κάθε μαθητή ● Power Point (Παράρτημα 1).
Αξιολόγηση	Περιγράψτε εδώ τη μέθοδο αξιολόγησης του μαθήματος, εάν υπάρχει. Για παράδειγμα, αν σκοπεύετε να αξιολογήσετε τους εκπαιδευτικούς με ένα κουίζ, συμπεριλάβετε εδώ τις ερωτήσεις και τις επιλογές απαντήσεων με χρωματική κωδικοποίηση των σωστών απαντήσεων.
Παραπομπές/ συναφής βιβλιογραφία	https://www.entreculturas.org/files/documentos/que_es_noland.pdf
Κάποιες συμβουλές	Ο Σύλλογος Περπατών είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα και για το λόγο αυτό, κάθε σχολείο μπορεί να αναζητήσει παρόμοιους οργανισμούς/ιδρύματα στη χώρα του.
Παρατηρήσεις εκπαιδευτικού	Προσθέστε εδώ τα σχόλια και την αξιολόγησή σας META την εφαρμογή αυτού του μαθήματος. Μπορείτε πάντα να χρησιμοποιήσετε μια ρουμπρίκα για αυτοαξιολόγηση.

2/ Υλοποίηση

Σύντομη περιγραφή	Η συνεδρία αυτή συνίσταται στην εφαρμογή της κριτικής σκέψης και της γνώσης των εννοιών που διδάχθηκαν στην πράξη μέσα από δύο δραστηριότητες όπου η συμμετοχή και ο προβληματισμός αποτελούν το κλειδί για την ανάπτυξη και την κατάρτιση των συμμετεχόντων. Το ιδανικό θα ήταν να συντονίσετε μια συνεδρία ευαισθητοποίησης με μια ΜΚΟ, έναν εθελοντή ή έναν δικαιούχο μιας ΜΚΟ, ιδανικά εκτός σχολικής αίθουσας. Καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό δεν είναι εφικτό, θα δώσουμε εναλλακτικές πρακτικές δραστηριότητες στην τάξη: όπως "Ένα βήμα μπροστά" και "το γράμμα της ιστορίας ζωής".
Μαθησιακοί στόχοι	Να καταστήσει ορατή και να ευαισθητοποιήσει για την ανισότητα ευκαιριών που δημιουργεί ο ρατσισμός. Αναλογιστείτε με ενσυναίσθηση τις διαφορετικές ευκαιρίες που έχουμε ανάλογα με την αφετηρία μας, το περιβάλλον μας και τις συνθήκες διαβίωσής μας.

Ενδεικτική διάρκεια	1 ώρα
Συντονιστής & ομάδα-στόχος (συμμετέχοντες))	π.χ. Συντονιστής(-ές): Ένας ή περισσότεροι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Ομάδα στόχος: μαθητές ηλικίας 14-17 ετών
Μεθοδολογία/ βήματα	Δραστηριότητα 0: Επιστροφή στη θεωρία (5 λεπτά). Σύντομη επανάληψη των εννοιών που αποκτήθηκαν στην τελευταία συνεδρία, σχετικά με την ξενοφοβία, τον ρατσισμό, τους πρόσφυγες... Δραστηριότητα 1: "Ένα βήμα μπροστά" (25 λεπτά). 1.1. Πρώτο μέρος Οι κάρτες με τους χαρακτήρες (Παράρτημα II) μοιράζονται τυχαία σε κάθε μαθητή. Οι μαθητές πρέπει να κρατήσουν το χαρτί μυστικό και να μην το δείξουν σε κανέναν. Τους ζητείται να αρχίσουν να μπαίνουν στο ρόλο τους με βάση μια σειρά ερωτήσεων που τοποθετούνται στις κάρτες, δίνοντάς τους χρόνο να σκεφτούν και να σχηματίσουν μια εικόνα της ζωής του χαρακτήρα τους. Όλοι οι συμμετέχοντες παρατάσσονται δίπλα-δίπλα. Ο δάσκαλος διαβάζει έναν κατάλογο καταστάσεων ή γεγονότων (Παράρτημα III), στον οποίο κάθε μαθητής, ανάλογα με τον χαρακτήρα του, πρέπει να απαντήσει ναι ή όχι. Κάθε φορά που ο χαρακτήρας του μπορεί να απαντήσει "ναι" στη δήλωση, πρέπει να βγει μπροστά. Διαφορετικά, πρέπει να παραμείνουν εκεί που βρίσκονται. 1.2. Δεύτερο μέρος Στο τέλος του καταλόγου των καταστάσεων, οι μαθητές έχουν στη διάθεσή τους μερικά λεπτά για να κοιτάξουν γύρω τους και να παρατηρήσουν την τελική εικόνα που άφησε η δραστηριότητα. Κάποιοι θα έχουν διανύσει μεγάλη απόσταση, άλλοι θα έχουν μείνει πίσω. Κατά κάποιον τρόπο, οι μαθητές έχουν καταλήξει να σχεδιάσουν με τις θέσεις τους και τις αποστάσεις που έχουν δημιουργήσει μια μεταφορά του πώς η διαφορετική αφετηρία - περισσότερο ή λιγότερο προνομιούχα - του κάθε ατόμου καθορίζει και επηρεάζει τη ζωή του. 1.3. Τρίτο μέρος Όλοι παραμένουν στη θέση στην οποία τερμάτισαν μετά τον γύρο των καταστάσεων. Από την τελική εικόνα που άφησε η δραστηριότητα, θα δημιουργηθεί μια συζήτηση σχετικά με τις κοινωνικές διαφορές, το ρόλο της

	χώρας καταγωγής ή/και της εθνικότητας και το πώς αισθάνθηκαν. Δραστηριότητα 2 : Ιστορία ζωής (30 λεπτά) Μετά την προηγούμενη δραστηριότητα, από τις διάφορες κάρτες, επιλέγονται τέσσερις ιστορίες ζωής ανθρώπων που μπορεί να έχουν υποστεί μια κατάσταση ρατσισμού ή ξενοφοβίας, όπως μετανάστες ή τσιγγάνοι. Μπορούμε να διαβάσουμε κάποιες ιστορίες όπως αυτές που παρατίθενται (Παραρτήματα IV και V) ή να αφήσουμε τους μαθητές να φανταστούν τις καταστάσεις αυτών των ανθρώπων. Δίνεται στους μαθητές ένας χώρος για προβληματισμό προκειμένου να μπουν στη θέση του ατόμου που έρχεται, μέσω μιας επιστολής σε πρώτο πρόσωπο που εκφράζει όπου αντικατοπτρίζεται μια βιωμένη πραγματικότητα, η προέλευση και τα αίτια του εκτοπισμού. Για την καθοδήγηση αυτής της επιστολής, οι συμμετέχοντες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις ακόλουθες ερωτήσεις ως οδηγό: 1. Ποια είναι η ιστορία της ζωής σας; Πώς/γιατί αποφασίσατε να ξεκινήσετε μια νέα ζωή; 2. Ποιες είναι οι αμφιβολίες και οι ανησυχίες σας; Τι περιμένετε από τη νέα πραγματικότητα/κοινωνία; 3. Θεωρείτε ότι υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να περιπλέξει τη διαμονή σας; Ποια πράγματα πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να αποτελέσουν εμπόδιο (κοινωνικά, φυσικά εμπόδια, περιβάλλον...); 4. Πώς θα θέλατε να σας καλωσορίσουν; Ποια στοιχεία, δράσεις, καταστάσεις ή χώρους θεωρείτε απαραίτητα για το νέο στάδιο που ξεκινάτε; Πώς νομίζετε ότι θα είναι η καθημερινή σας ζωή; Πώς θα θέλατε να είναι;
Υλικά & Πόροι/Εργαλεία	Περιβάλλον της τάξης: • Τάξη ή χάρτινος πίνακας και μαρκαδόροι
Αξιολόγηση	<i>Περιγράψτε εδώ τη μέθοδο αξιολόγησης του μαθήματος, εάν υπάρχει. Για παράδειγμα, αν σκοπεύετε να αξιολογήσετε τους εκπαιδευτικούς με ένα κουίζ, συμπεριλάβετε εδώ τις ερωτήσεις και τις επιλογές απαντήσεων με χρωματική κωδικοποίηση των σωστών απαντήσεων.</i>
Παραπομπές/συναφής	

βιβλιογραφία	
Κάποιες συμβουλές	.
Παρατηρήσεις εκπαιδευτικού	Προσθέστε εδώ τα σχόλια και την αξιολόγησή σας META την εφαρμογή αυτού του μαθήματος. Μπορείτε πάντα να χρησιμοποιήσετε μια ρουμπρίκα για αυτοαξιολόγηση.

3/Αναστοχασμός-Αξιολόγηση-Διάχυση

Σύντομη περιγραφή	Η δραστηριότητα συνίσταται στον αναστοχασμό των γνώσεων που αποκτήθηκαν. Την εφαρμογή τους στην πράξη μέσω της δημιουργίας ενός σχεδίου που συμβάλλει στον εντοπισμό καταστάσεων ρατσισμού και στη βελτίωση της ένταξης φυλετικών ατόμων. Ο τίτλος του είναι <u>Uncomfortable questions</u>
Μαθησιακοί στόχοι	Να ενθαρρύνει τον προβληματισμό σχετικά με τον ρατσισμό και την ξενοφοβία. Διεξαγωγή ανάλυσης των ρατσιστικών αιτιών και συμπεριφορών. Πρωώθηση ενός σχεδίου που θα βοηθήσει στον εντοπισμό καταστάσεων ρατσισμού και στη βελτίωση της ένταξης φυλετικών ατόμων.
Ενδεικτική διάρκεια	1 ώρα
Συντονιστής & ομάδα-στόχος (συμμετέχοντες))	π.χ. Συντονιστής(-ές): Ένας ή περισσότεροι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Ομάδα στόχος: μαθητές ηλικίας 14-17 ετών
Μεθοδολογία/ βήματα	1. Σχηματισμός ομάδων. Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ομάδες. Τους δίνονται δύο φύλλα χαρτιού όπου τους ζητείται να σκεφτούν πώς θα βελτίωναν διάφορες καταστάσεις ρατσισμού, με στόχο τη δημιουργία ενός τίτλου και ενός λογότυπου για την προτεινόμενη μελλοντική δραστηριότητα. 2. Πρόταση αλλαγής Αφού δημιουργήσουν το λογότυπο και τον τίτλο, οι συμμετέχοντες γράφουν τους στόχους και τη δραστηριότητα που επιθυμούν να

	πραγματοποιήσουν, προσδιορίζοντας τον τόπο, τα χαρακτηριστικά του έργου τους και τον τύπο του πληθυσμού στον οποίο απευθύνεται η δραστηριότητα, τα απαραίτητα μέσα... 3. Κοινή χρήση και ψηφοφορία Αφού συντάξουν την πρόταση, οι ομάδες την παρουσιάζουν στους συναδέλφους τους και ψηφίζουν με ανάταση του χεριού για να αναδείξουν την καλύτερη πρόταση. 4. Υλοποίηση της πρότασης Οι νικητές της ψηφοφορίας οργανώνουν τους υπόλοιπους συναδέλφους τους για την υλοποίηση και υλοποίηση του νικητήριου έργου.
Υλικά & Πόροι/Εργαλεία	Περιβάλλον της τάξης: • Τάξη ή χάρτινος πίνακας και μαρκαδόροι
Αξιολόγηση	<i>Περιγράψτε εδώ τη μέθοδο αξιολόγησης του μαθήματος, εάν υπάρχει. Για παράδειγμα, αν σκοπεύετε να αξιολογήσετε τους εκπαιδευτικούς με ένα κουίζ, συμπεριλάβετε εδώ τις ερωτήσεις και τις επιλογές απαντήσεων με χρωματική κωδικοποίηση των σωστών απαντήσεων.</i>
Παραπομπές/ συναφής βιβλιογραφία	-
Κάποιες συμβουλές	
Παρατηρήσεις εκπαιδευτικού	Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσθέσουν εδώ όλα τα σχόλια και την αξιολόγησή τους μετά την εφαρμογή αυτού του σχεδίου μαθήματος στο σχολείο.

Παραρτήματα: Τα ακόλουθα έγγραφα μπορούν να χρησιμεύσουν ως βοήθημα για τους εκπαιδευτικούς για την υλοποίηση δραστηριοτήτων ή για έναυσμα προβληματισμού, συζήτησης ή άλλων σχετικών ανταλλαγών στην τάξη.

- I. Άνθρωποι**
- II. Κατάλογος καταστάσεων**
- III. Άρθρο "Η εκτοπισμένη Χάνα" - The New York Times**
- IV. Άρθρο "Ο εκτοπισμένος Όλεγκ" - The New York Times**

Είστε ο γιος του πλουσιότερου τραπεζίτη της Ισπανίας. Σπουδάζεις στο πανεπιστήμιο.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε ένας 30χρονος μετανάστης χωρίς χαρτιά από το Μάλι που μόλις έφτασε στην Ισπανία.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ; Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε μητέρα με δύο παιδιά, χωρίς σύντροφο, άνεργη.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ; Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε φοιτητής χωρίς υποτροφία, η οικογένειά σας δεν μπορεί να σας συντηρήσει, αναζητάτε εργασία και είστε έτοιμοι να εγκαταλείψετε το σχολείο.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ; Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε μια 19χρονη Ρομά με έναν γιο.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ; Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους δουλειά κάνετε έχουν; Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάσαι;

Είστε ένας 43χρονος άνδρας που ζει στο δρόμο εδώ και 6 χρόνια.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ; Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε 20χρονος που δεν τελείωσε ποτέ το δημοτικό σχολείο.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είσαι γιος γιατρού και είσαι 14 ετών

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε από ένα απομακρυσμένο χωριό χωρίς επικοινωνία και είστε 19 ετών.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε παιδί μετανάστη που έχει επιχείρηση fast-food.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε διευθυντής σε μια σημαντική εταιρεία στην οποία μόλις πήρατε προαγωγή.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε ένα άτομο που εργάζεται ως ασκούμενος σε ένα ίδρυμα φροντίδας ηλικιωμένων.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα;

Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ; Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε ένας μικρός κτηνοτρόφος με 5 εξαρτώμενα μέλη.

Πώς ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είσαι 7 ετών και είσαι πρόσφυγας, ένα παιδί που μόλις έφτασε στην Ισπανία.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε;

Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας; Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε η 27χρονη κόρη ενός πρέσβη που ζει στη Μαδρίτη.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε;

Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας; Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε πρόσφατα συνταξιούχος, χωρίς δικό σας σπίτι, με 3 εξαρτώμενα μέλη.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε άνεργος 50χρονος οικογενειάρχης.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε;

Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας; Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε επιχειρηματίας και ταξιδεύετε πολύ.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε;

Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας; Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάσαι;

Είστε μια 37χρονη συντάκτρια ενός πολύ διάσημου περιοδικού.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε γονέας που σας έχουν κάνει έξωση από το σπίτι σας.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε;

Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας; Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε μια γυναίκα που εργάζεται σε ένα δωμάτιο καθαρισμού ξενοδοχείου.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε;

Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας; Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είσαι ένας νέος 27 ετών και βρίσκεσαι στο δρόμο.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε συνταξιούχος εργάτης εργοστασίου υποδημάτων.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ; Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε ένα άτομο με Αλτσχάιμερ χωρίς υποστήριξη εξάρτησης.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ; Τι είδους τρόπο ζωής έχετε;

Πού μένετε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε συνταξιούχος που πρέπει να φροντίσετε την οικογένεια του γιου σας (3 εγγόνια), ο οποίος είναι άνεργος.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε 24 ετών και έχετε τελειώσει το πτυχίο σας, αλλά δεν μπορείτε να βρείτε δουλειά, οπότε πρόκειται να μετακομίσετε σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα;

Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε ένα 15χρονο κορίτσι που παντρεύτηκε με τη βία έναν 55χρονο άνδρα.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε;

Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας; Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε;

Τι φοβάσαι;

Είστε μοντέλο αφρικανικής καταγωγής.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είσαι ένα παιδί στη ζούγκλα του Αμαζονίου, εγκαταλελειμμένο λόγω της έλλειψης πόρων της οικογένειάς σου.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είσαι ένα παιδί από την Υεμένη που στρατολογείται ως παιδί στρατιώτης.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε μια 18χρονη Αφγανή γυναίκα υπό την κυριαρχία των Ταλιμπάν.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας; Πώς ήταν το σπίτι σας;

Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είσαι ένα 10χρονο αγόρι από την Ουκρανία και το σπίτι και το σχολείο σου έχουν μόλις κατεδαφιστεί λόγω του πολέμου.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Ζείτε σε ένα νομαδικό χωριό στη Νιγηρία που μετακινείται για να φέρει νερό και να ταΐσει τα ζώα.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πού ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε με τον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

Είστε ένας νέος 21 ετών που ζει στη Μαδρίτη. Το όνειρό σου είναι να γίνεις ποδοσφαιριστής και μια ομάδα πρόκειται να σε υπογράψει.

Ποια ήταν η παιδική σας ηλικία; Ποια ήταν τα αγαπημένα σας παιχνίδια; Τι είδους δουλειά είχαν οι γονείς σας;

Πώς ήταν το σπίτι σας; Πώς είναι η καθημερινή σας ζωή τώρα; Τι κάνετε το πρωί, το απόγευμα, το βράδυ;

Τι είδους τρόπο ζωής έχετε; Πόσο ζείτε; Πόσα χρήματα κερδίζετε κάθε μήνα; Τι είδους εργασία έχετε; Τι κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;

Τι σας ενθουσιάζει; Τι όνειρα έχετε; Τι φοβάστε;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ:

1. Δεν είχα ποτέ οικονομικές δυσκολίες.
2. Έχω αξιοπρεπή στέγαση.
3. Μπορώ να διατηρώ το σπίτι στη σωστή θερμοκρασία. Μπορώ να βάλω τη θέρμανση σε λειτουργία αν το χρειαστώ.
4. Μπορώ να τρέφομαι σωστά.
5. Μπορώ να πάω στο γιατρό όποτε χρειαστεί.
6. Μπορούσα ή μπορώ να σπουδάσω οποιοδήποτε επάγγελμα θέλω.
7. Αισθάνομαι ότι οι απόψεις μου ακούγονται.
8. Δεν φοβάμαι να με σταματήσει η αστυνομία.
9. Δεν έχω αισθανθεί διακρίσεις λόγω της καταγωγής μου.
10. Μπορώ να πάω διακοπές μια φορά το χρόνο.
11. Μπορώ να αγοράζω καινούργια ρούχα τουλάχιστον μία φορά κάθε τουλάχιστον μία φορά κάθε τρεις μήνες.
12. Έχω κάποιον να ζητήσω βοήθεια όταν έχω προβλήματα.
13. Έχω την απαραίτητη υποστήριξη για να βρω δουλειά.
14. Αισθάνομαι ότι η γλώσσα, η θρησκεία και ο πολιτισμός μου γίνονται σεβαστά στην κοινωνία όπου ζω.
15. Μπορώ να καλέσω φίλους για δείπνο.
16. Έχω μια ενδιαφέρουσα ζωή και είμαι θετικός για το μέλλον.
17. Δεν φοβάμαι να με παρενοχλήσουν ή να μου επιτεθούν στο δρόμο.
18. Δεν φοβάμαι για το μέλλον της οικογένειάς μου.
19. Μπορώ να χρησιμοποιώ το διαδίκτυο όποτε θέλω και χρειάζομαι.

Οι εκτοπισμένοι: Hana

Στα 12 της χρόνια, έχει ζήσει το ένα τέταρτο της ζωής της σε μια εξουθενωτική κατάσταση, μετέωρη ως Σύρια πρόσφυγας στο Λίβανο.

Από τη Susan Dominus

5 Νοεμβρίου, 2015

Στις 4:45 το πρωί ενός Σαββάτου στις αρχές Αυγούστου, τα αστέρια ήταν ακόμα λαμπερά στον ουρανό πάνω από έναν προσφυγικό οικισμό στον αγροτικό Λίβανο, όπου ζει τώρα η Χάνα Αμπντουλάχ, ένα 12χρονο κορίτσι από τη Συρία. Το πρωινό κάλεσμα για προσευχή ακούστηκε μέσα σε έναν σκονισμένο δρόμο και περιπλανήθηκε γύρω από τις κυρίως σιωπηλές σκηνές. Στις 5 η ώρα, η Χάνα εξακολουθούσε να κοιμάται στο στρώμα από μπαμπού στην άκρη της οικογενειακής σκηνής της, με τα χέρια της σαν μαξιλάρι κάτω από το κεφάλι της. Ο μικρός της αδελφός και οι τρεις από τις τέσσερις αδελφές της κοιμόντουσαν εκεί κοντά. Πολλά πρωινά η Χάνα σηκώνονταν στις 4 η ώρα. Δούλευε στα κοντινά χωράφια της κοιλάδας Μπεκάα, στον Λίβανο, μαζεύοντας φρούτα ή λαχανικά, και όλοι ξεκινούσαν νωρίς. Αλλά σήμερα το φορτηγό που θα την πήγαινε εκεί είχε αργήσει. Τώρα ερχόταν ο γνωστός του βόμβος, μετά το τρίξιμο του χαλικιού: Εκείνη αναστατώθηκε, το στόμα της συσπάστηκε, τα βλέφαρά της πετάχτηκαν. Ύστερα σηκώθηκε, κάθετη με μια γρήγορη κίνηση, τεντώθηκε, έβαλε ένα καπέλο από μια κρυψώνα με τα πράγματά της. Πήρε το μεσημεριανό της -μια ντομάτα και μια πίτα που δίπλωσε γύρω από μια πατάτα- και βγήκε έξω για να περιμένει σε ένα από τα παγκάκια μπροστά από τη σκηνή της.

Ο Μουσταφά, ο 10χρονος ξάδελφος της Χάνα, έφτασε λίγο αργότερα, μαζί με τη μητέρα του, Σουράγια, η οποία άρχισε να δένει τα μωβ κορδόνια στα αθλητικά του παπούτσια. Φορούσε ακόμα τις ίδιες πράσινες φανελένιες πιτζάμες που φορούσε εδώ και μέρες- τα ρούχα ήταν σε έλλειψη. Πέντε λεπτά αργότερα, έφτασε η 10χρονη ξαδέλφη της Χάνα, η Αλντ'ά, προκαλώντας το πρώτο χαμόγελο της Χάνα για σήμερα. Γρήγορα σχηματίστηκε ένα μικρό πλήθος. Σύντομα, η θερμοκρασία θα άρχιζε να ανεβαίνει, αλλά τώρα υπήρχε μια ψύχρα στον αέρα, και όταν οι άνθρωποι άρχισαν να κινούνται προς το φορτηγό, η Χάνα έτρεξε: Σε εκείνη και τον Μουσταφά άρεσε να κάθονται με την πλάτη τους στην καμπίνα, ώστε οι άλλοι να τους προστατεύουν από τον άνεμο.

Σήμερα μάζευαν αγγούρια. Πιο πριν, στην αρχή της άνοιξης, μάζευαν αμύγδαλα, μια δουλειά που μερικές φορές αναπολούσε η Χάνα - τουλάχιστον τα δέντρα προσέφεραν κάποια σκιά από τον ήλιο. Από την άλλη, τα αμύγδαλα ήταν πεισματάρικα και αντιστέκονταν στα δάχτυλά της. Τα αμύγδαλα ήθελαν να μείνουν εκεί που ήταν, κολλημένα στα κλαδιά που ήταν κολλημένα στον που τα στήριζε.

Ούτε το μάζεμα των δαμάσκημων ήταν εύκολη δουλειά. Η Χάνα το έβρισκε κουραστικό, ανεβαίνοντας στο δέντρο και μετά να τεντώνεται και να αγωνίζεται για να φτάσει σε κάποιο μακρινό κλαδί, και μετά να κατεβαίνει για να μπορέσει να κοιτάξει ψηλά και να δει τι φρούτα είχε δεν είχε μαζέψει. Κάτω, πάνω, κάτω, πάνω, κάτω, πάνω. Το να σκαρφαλώνει σε δέντρα είχε πλάκα, αλλά όχι 30 φορές την ημέρα μέσα στο λιοπύρι, με αυτή τη Λιβανέζα, αυτή την κακιά γεροντοκόρη, να της φωνάζει κάθε φορά που έκοβε ταχύτητα. *Γιάλα, γιάλα, γιάλα! Πάμε, πάμε, πάμε, πάμε!* Μερικές φορές τα κορίτσια λιποθυμούσαν και μεταφέρονταν, αναίσθητα, σε ένα φορτηγάκι και στη συνέχεια τα πήγαιναν σε μια κοντινή κλινική. Δόξα τω Θεώ, σκέφτηκε η Χάνα, ποτέ αυτή.

Στις 5:45, έφτασαν στο χωράφι με τα αγγούρια και πήραν θέση κατά μήκος των σειρών με τα λαχανικά. Θα δούλευαν εκεί για τις επόμενες πέντε ή έξι ώρες, μέχρι να πάνε σπίτι τους για το μεσημεριανό διάλειμμα.

Η Χάνα περιμένει πριν από την αυγή έξω από τη σκηνή της οικογένειάς της για να πάει να δουλέψει στα κοντινά χωράφια. Lynsey Addario για τους New York Times

Η Χάνα ήταν μεταφορέας. Περπατούσε πάνω-κάτω στις σειρές με τα αγγούρια, σταματώντας σε κάθε συλλέκτη που είχε γεμάτο κουβά. Οι συλλέκτες έριχναν τα λαχανικά τους στο καφάσι της Χάνα και, όταν αυτό γέμιζε - μερικές φορές ζύγιζε 20 κιλά ή και περισσότερο - το κουβαλούσε στον κοκκαλιάρικο ώμο της, κατευθυνόμενη προς τη Σουράγια, τη μητέρα του Μουσταφά, η οποία καθόταν στην άκρη του χωραφιού και ταξινομούσε τα αγγούρια κατά μέγεθος. Η Χάνα πήγαινε μπρος-πίσω σε ένα μονοπάτι 50 μέτρων, κάνοντας ζιγκ-ζαγκ, παρακάμπτοντας ρίζες και αγγούρια. Νωρίς το πρωί, με ένα παγωμένο λευκό φεγγάρι να κρέμεται ακόμα στον ροζ ουρανό, ο δρόμος για να ξεφορτώσει τα αγγούρια δεν ήταν μακρύς. Αλλά με κάθε διαδρομή, η θερμοκρασία ανέβαινε, το ταξίδι μεγάλωνε και η Σουράγια φαινόταν να μικραίνει. Μέχρι το μεσημέρι, ο ώμος και η πλάτη της Χάνα πονούσαν και διψούσε - ποτέ δεν υπήρχε αρκετό νερό. Στον οικισμό ο χρόνος μερικές φορές κυλούσε αργά, αλλά εδώ, στα χωράφια, ο ρυθμός του ήταν εσκεμμένα αργός, τιμωρητικός. Μέχρι τις 10:30 π.μ., η θερμοκρασία ήταν υψηλή και η Χάνα παραπατούσε ελαφρώς, με την αναπνοή της να είναι πιο βαριά.

Μια φορά, καθώς η Χάνα μάζευε δαμάσκηνα και κοιτούσε ένα κλαδί, θυμήθηκε ξαφνικά ότι ένα δέντρο στο κτήμα της οικογένειας στη Συρία είχε μια κούνια. Θα μπορούσαμε να έχουμε κι εμείς μία εδώ, σκέφτηκε - θα μπορούσαμε να πάρουμε έναν από αυτούς τους μεγάλους κουβάδες για τη μεταφορά δαμάσκηνων και να τον δέσουμε με ένα σχοινί! Θα μπορούσαμε να κάνουμε κούνια εναλλάξ, ίσως κατά τη διάρκεια ενός διαλείμματος - και τότε βγήκε από το όνειρό της. "Ηλίθια", είπε στον εαυτό της, "ποιος θα σε αφήσει να κάνεις κούνια εδώ;". Επέστρεψε στη δουλειά της, μαζεύοντας δαμάσκηνα, μετρώντας τις ώρες μέχρι να επιστρέψει σε ένα σπίτι που στην πραγματικότητα δεν ήταν καθόλου σπίτι.

Η Χάνα καταγόταν από τη Μαμπρούκα, μια μικρή πόλη στη βορειοανατολική Συρία. Είδε για τελευταία φορά το σπίτι της πριν από τρία χρόνια, όταν ήταν 9 ετών - τόσο πολύ καιρό πριν, στη ζωή ενός κοριτσιού της ηλικίας της, που είχε ξεχάσει όσα θυμόταν. Από τα χωράφια όπου μάζευε αγγούρια, μπορούσε να δει τα βουνά που χωρίζουν τον Λίβανο από τη Συρία - μια μεγάλη διαδρομή πίσω από αυτά τα βουνά ήταν το πατρικό της σπίτι στην εξοχή. Τώρα ήταν σχεδόν σίγουρα ερείπια, ένας σωρός από πέτρες που είχαν θάψει ό,τι είχαν αφήσει πίσω τους: Την αγαπημένη κούκλα της Χάνα, ντυμένη σαν βασίλισσα, με μακριά μαλλιά

μέχρι τη μέση, τα κρυστάλλινα ποτήρια που η οικογένεια χρησιμοποιούσε σπάνια, τα κανονικά στρώματα, την τουαλέτα με το καζανάκι. Πετσέτες. Ντουλάπες. Αγαπούσε το πατρικό της σπίτι, αλλά αν μπορούσε να χτίσει ένα σπίτι των ονείρων της τώρα, θα είχε μεγάλες πόρτες, τουλάχιστον τρεις, και θα άνοιγαν μόνο με το δακτυλικό της αποτύπωμα. Οι κλειδαριές θα αναγνώριζαν μόνο τη φωνή της όταν θα φώναζε: "Άνοιξε, Σουσάμι!".

Η Χάνα ήξερε ότι ο πατέρας της ανησυχούσε για το γεγονός ότι η 5χρονη αδελφή της, η Χάιφα, πίστευε ότι έτσι ζούσαν πάντα: σε αυτόν τον πρόχειρο οικισμό, σε μια σκηνή από νάιλον και ξύλο, μαζί με άλλες 40 σκηνές, οι περισσότερες από τις οποίες κατοικούνταν από μέλη της ευρύτερης οικογένειας της Χάνα. Το καλοκαίρι, ένιωθαν κλειστοφοβικά μέσα στα σπίτια που δεν κυκλοφορούσε αέρας - το χειμώνα, ανησυχούσαν μήπως οι στέγες καταρρεύσουν από το βάρος του χιονιού. Τον περασμένο χειμώνα, τα παιδιά συχνά σκαρφάλωναν για να καθαρίσουν το χιόνι με τα γυμνά τους χέρια, περιμένοντας, όλον τον χειμώνα, τα γάντια που τους είχε υποσχεθεί ένας οργανισμός βοήθειας.

Στην κοιλάδα Bekaa, πολλά παιδιά προσφύγων εργάζονται σε αγροτικές εργασίες για να συντηρήσουν τις οικογένειές τους.

Lynsey Addario για τους New York Times

Η Χάνα δεν θυμόταν ότι κάποτε είχαν κλιματισμό, ή ένα Chevy παρκαρισμένο μπροστά στο σπίτι, ή παιδικές ηλικίες με μόνο παιχνίδι και σχολείο. Γιατί, αναρωτιόταν συχνά η Χάνα, δεν είχε εκτιμήσει το σχολείο στη Συρία; Στη Μαμπρούκα, η Χάνα δεν χρειάστηκε ποτέ να χάσει το σχολείο για να δουλέψει - δεν δούλεψε ποτέ καθόλου, αν και μερικές φορές ο πατέρας της έδινε στα παιδιά του μερικά ψιλά αν του έφερναν ένα κρύο ποτό.

Εγκατέλειψαν αυτή τη ζωή την άνοιξη του 2012. Η Χάνα δήλωσε ότι δεν καταλάβαινε πολλά για την πολιτική κατάσταση που την κρατούσε μακριά από την πατρίδα της. Το κίνημα διαμαρτυρίας ξεκίνησε στη Συρία το 2011, με την εξέγερση των πολιτών που αντιτάχθηκαν στην καταπιεστική κυβέρνηση του προέδρου Μπασάρ αλ Άσαντ. Από το επόμενο έτος, απασχολημένες με την εξέγερση αλλού, οι δυνάμεις ασφαλείας του Άσαντ άρχισαν να αποσύρονται από αγροτικούς θύλακες της Χασάκα, της επαρχίας όπου ζούσε η οικογένεια της Χάνα, και τμήματα της περιοχής γρήγορα αισθάνθηκαν ανασφαλή: Περιπλανώμενες ένοπλες συμμορίες, που δεν ήξερες πάντα σε ποια πλευρά ανήκαν, εκβίαζαν αγρότες, όπως ο πατέρας της Χάνα, για το δικαίωμα να καλλιεργούν τη γη τους. Η οικογένεια της Χάνα άρχισε να ακούει για συγκρούσεις μεταξύ της σουνιτικής αραβικής αντιπολίτευσης και της κυβέρνησης. Ο πατέρας της Χάνα, ο οποίος είχε ήδη αρχίσει να εργάζεται στο Λίβανο για να βγάλει επιπλέον χρήματα, είπε στη μητέρα της ότι ήταν καιρός να φύγουν. Η Χάνα ήθελε να πάρει μαζί της όλα τα παιχνίδια της, όλες τις κούκλες της, αλλά η μητέρα της της είπε όχι, εκεί που θα πήγαιναν θα υπήρχαν παιχνίδια. Η Χάνα και τα αδέλφια της είχαν επισκεφθεί τον πατέρα τους στο Λίβανο και στο παρελθόν και δεν είχε συνειδητοποιήσει ότι πιθανότατα δεν θα επέστρεφαν ποτέ ξανά σε εκείνο το σπίτι.

Έφυγαν για το Λίβανο με λεωφορείο. Όταν έφτασαν στα σύνορα, η κυκλοφορία είχε σταματήσει. Πολλοί από τους ανθρώπους άφησαν τα αυτοκίνητά τους, έπαιζαν χαρτιά και έκαναν πικνίκ στην άκρη του δρόμου. Η οικογένειά της έκανε το ίδιο, χαλαρώνοντας και τεντώνοντας τα πόδια τους. Η Χάνα άκουσε πυροβολισμούς - ίσως κάποιοι στρατιώτες κοντά στα σύνορα έκαναν κάποιες ασκήσεις, σκέφτηκε. Η διάθεση ήταν σχεδόν εορταστική - επρόκειτο να δει τον πατέρα της σύντομα, για πρώτη φορά μετά από μήνες. Σκέφτηκε ότι θα έπρεπε να είναι όμορφη γι' αυτόν, γι' αυτό έτρεξε στο λεωφορείο για να βρει τη χτένα της. Από το λεωφορείο άκουσε κι άλλους πυροβολισμούς και κοίταξε έξω. Θυμάται ότι είδε άνδρες να ανταλλάσσουν πυρά με Σύρους στρατιώτες. Τότε ξαφνικά βρέθηκε στην αγκαλιά του οδηγού του λεωφορείου και εκείνος έτρεχε, μεταφέροντάς την μακριά από το λεωφορείο με το γεμάτο ρεζερβουάρ.

Έξω, οι σφαίρες έπεφταν και πριν προλάβει να καταλάβει τι συνέβαινε, σκαρφάλωνε σε έναν τεράστιο τσιμεντοσωλήνα μαζί με δύο από τα αδέλφια της και τη μητέρα της, όλοι τους στριμωγμένοι στο σκοτάδι, χωρίς να μπορούν να κινηθούν, όλοι ουρλιάζοντας ή κλαίγοντας. "Θα ήταν καλύτερα να πεθάνουμε στο σπίτι μας παρά να πεθάνουμε έτσι", φώναξε στη μητέρα της. "Γιατί μας έφερε εδώ;"

Έτρεξαν σε ένα εγκαταλελειμμένο κτίριο για να περιμένουν τους πυροβολισμούς - δεν μπορούσε να πει πόση ώρα κράτησαν. Τελικά επέστρεψαν στο λεωφορείο. Εκείνη την ημέρα, άρχισε η ζωή της ως πρόσφυγας. Μπήκε σε έναν νέο κόσμο και δεν έπαψε ποτέ να εύχεται να μπορούσε να επιστρέψει στον παλιό.

Όλοι στον οικισμό είχαν γνωρίσει αυτό το είδος τρόμου. "Σε παρακαλώ, μη μου πεις την ιστορία σου", έλεγε στους φίλους της, "γιατί αν το κάνεις, θα με κάνει να σκεφτώ τι μου συνέβη". Και μετά τους έλεγε τι ακριβώς της είχε συμβεί. Κάθε φορά που έπαιζε μια ανησυχητική είδηση για τη Συρία στην τηλεόραση που είχαν στη σκηνή, τα παιδιά έκλαιγαν. Και η Χάνα επίσης - όχι τόσο επειδή όλα τους ταράχτηκαν από την τελευταία φρίκη, σκέφτηκε, αλλά επειδή ξαναζούσαν τη δική τους.

Ένας από τους αγαπημένους της ξαδέλφους στον οικισμό ήταν ο Abboudi, ο οποίος ήταν επίσης 12 ετών. Μια μέρα, όταν ζούσε ακόμα στη Συρία, μαχητές της πολιτοφυλακής με μάσκες - πιθανότατα εξτρεμιστές της αντιπολίτευσης - μπήκαν στο σχολείο του τραβώντας έναν στρατιώτη του συριακού στρατού. Οι μασκοφόροι άνδρες ανάγκασαν τους μαθητές να σχηματίσουν έναν κύκλο στην αυλή. Στάθηκαν πίσω από τους μαθητές για να βεβαιωθούν ότι δεν μπορούσαν να το σκάσουν. Στη συνέχεια πυροβόλησαν τον άνδρα στο πίσω μέρος του κεφαλιού και του έκοψαν το κεφάλι, για να στείλουν ένα μήνυμα σε όποιον συμπαθεί την κυβέρνηση. Για τον Abboudi, αυτό ήταν το τέλος της παιδικής του ηλικίας όπως την ήξερε. Δεν επέστρεψε ποτέ στο σχολείο στη Συρία, και αρκετούς μήνες αργότερα, η οικογένειά του πήγε να βρει την οικογένεια της Χάνα στον οικισμό.

Η Χάνα ένιωθε ιδιαίτερα προστατευτική απέναντι στην ξαδέλφη της Μαράχ, την αδελφή του Μουσταφά, η οποία ήταν 13 ετών και μια από τις πιο στενές της φίλενάδες για παιχνίδι στη Μαμπρούκα. Το σχολείο της Μαράχ επίσης είχε κατακλυστεί από άνδρες με μάσκες και όπλα. Τώρα η εργασία στο χωράφι, γι' αυτήν, ήταν το δικό της είδος δοκιμασίας. Ήταν σκληρή για όλους, αλλά για τη Μαράχ ακόμη περισσότερο. Δεν άντεχε τον ήλιο, την ίδια τη σωματική εργασία, τις φωνές του επόπτη. Η Χάνα έριχνε το χέρι της γύρω από τη Μάρα στο κακοτράχαλο φορτηγό, καθώς πήγαιναν στα χωράφια, κρατώντας την όπως θα έκανε με ένα πολύ μικρότερο παιδί.

Η Χάνα κρατά την ξαδέλφη της Μάρα αγκαλιά καθώς κάνουν την ανώμαλη διαδρομή για να εργαστούν σε έναν σπωρών με δαμάσκηνα.

Lynsey Addario για τους New York Times

Στη Συρία, ο πατέρας της Μαράχ ήταν αυτός που είχε τη γη, που απασχολούσε τους εργάτες - δεκάδες από αυτούς. Τώρα ο πατέρας της ήταν λιπόσαρκος από φυματίωση και δεν είχε τίποτα - τώρα αυτοί ήταν οι εργάτες, η Μαράχ, η μητέρα της και ο αδελφός της. Ο προϊστάμενος τους φώναζε - τους έβριζε! με βλασφημίες! - αν πίστευε ότι δεν δούλευαν αρκετά σκληρά. Η Μαράχ είχε υποκύψει ήδη τρεις φορές σε ηλίαση, ζαλισμένη, με ναυτία, στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Όταν η μητέρα της την πήγε στην κλινική, ακόμα και ο γιατρός τους προσέβαλε, κάνοντας κήρυγμα στη μητέρα της ότι έστευε την κόρη της να κάνει παιδική εργασία. Η Σουράγια, ισορροπημένη και κομψή, δεν έδειξε καμία οργή, αλλά απλώς εξήγησε ότι χωρίς τα χρήματα που έβγαζε η Μαράχ στη δουλειά, η οικογένεια δεν θα είχε αρκετά για να φάει το χειμώνα.

Για μεγάλο χρονικό διάστημα, η Μαράχ πίστευε ότι θα έπρεπε να επιστρέψουν στη Συρία. Δεν θα χρειαζόταν να ενταχθούν στη μία ή την άλλη πλευρά - θα μπορούσαν απλώς να επιστρέψουν στο μεγάλο τους σπίτι με την ηλιόλουστη κουζίνα και τον άνετο καναπέ και να μείνουν εκεί, ήσυχα. Δεν θα ενοχλούσαν κανέναν, κανείς δεν θα τους έβριζε και όλα θα ήταν καλά. Τελικά, ρώτησε τη μητέρα της γιατί δεν μπορούσαν να κάνουν ακριβώς αυτό. "Γιατί θα κάνουν χειρότερα από το να μας φωνάζουν", της είπε η Σουράγια. "Θα μας κόψουν τα κεφάλια". Η Μάρα δεν ζήτησε ποτέ ξανά να επιστρέψει στη Συρία.

Σήμερα υπολογίζεται ότι υπάρχουν 30 εκατομμύρια παιδιά που έχουν εκτοπιστεί από τον πόλεμο - παιδιά που λαχταρούν το σπίτι τους, ή είναι πολύ τρομοκρατημένα για να σκεφτούν το σπίτι τους, ή προσπαθούν να ξεχάσουν το σπίτι τους και να εγκατασταθούν κάπου αλλού.

Περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη χώρα, προέρχονται από τη Συρία: Από την έναρξη του πολέμου το 2011, περισσότεροι από τέσσερα εκατομμύρια Σύριοι έχουν εγκαταλείψει τη χώρα, από τους οποίους τουλάχιστον οι μισοί πιστεύεται ότι είναι παιδιά. Αυτό που ξεκίνησε ως κίνημα διαμαρτυρίας είχε μετατραπεί, μέχρι το 2013, σε έναν ολοκληρωμένο εμφύλιο πόλεμο, με διάφορες ομάδες της αντιπολίτευσης και εξτρεμιστικές ομάδες να πολεμούν η μία την άλλη, καθώς και την κυβέρνηση. Πρόσφατα η βία έχει αυξηθεί μαζί με τη φτώχεια στη Συρία - ο Λίβανος, η Τουρκία και η Ιορδανία έχουν επίσης σφίξει τα σύνορά τους, γεγονός που ανάγκασε όλο και περισσότερους Σύριους να κάνουν το επικίνδυνο ταξίδι προς τη Δυτική Ευρώπη.

Όμως, η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών Σύρων προσφύγων - περίπου δύο εκατομμύρια, σύμφωνα με την εκτίμηση της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες - έχουν ήδη εγκατασταθεί σε αυτές τις κοντινές χώρες. Εκεί, υπομένουν, μαζί με τις οικογένειές τους, τον αργό ρυθμό μιας ζωής μετέωρης.

Στην Τουρκία και την Ιορδανία, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ή η τοπική κυβέρνηση έχουν κατασκευάσει εκτεταμένους καταυλισμούς προσφύγων- ο Λίβανος δεν επέτρεψε ούτε κατασκεύασε αυτούς τους καταυλισμούς, από φόβο μήπως δημιουργηθεί μόνιμος συριακός πληθυσμός σε αυτή τη μικρή χώρα (ήδη, τουλάχιστον ένα εκατομμύριο Σύριοι πρόσφυγες έχουν φτάσει στον Λίβανο, μια χώρα τεσσεράμισι εκατομμυρίων κατοίκων). Έτσι, οι ευάλωτες οικογένειες χτίζουν άναρχες κατοικίες, σκηνές που γεμίζουν τα χωράφια στην άκρη του δρόμου ή καταλαμβάνουν εγκαταλελειμμένα κτίρια. Στις πόλεις του Λιβάνου, τα πιο απελπισμένα παιδιά από τη Συρία πουλάνε χάρτινα λουλούδια και ζητιανεύουν στους δρόμους μέχρι αργά τη νύχτα.

Σε αντίθεση με τα παιδιά που ταξιδεύουν προς την Ευρώπη ή που φτάνουν στην Ευρώπη, η Χάνα και τα παιδιά σαν κι αυτήν υποφέρουν από ένα παιχνίδι αναμονής. Η Χάνα φαίνεται να συντηρείται από μια διαρκώς φθίνουσα ελπίδα ότι μπορεί τελικά να επιστρέψει στην πατρίδα της για να ανακτήσει κάποια από τα χαμένα, ενώ παράλληλα γνωρίζει ότι ήδη, τόσο νωρίς στη ζωή της, πολλά έχουν χαθεί για πάντα.

Μέσα στον καταυλισμό, η Χάνα ήταν κάποιος. Ήταν ένα κορίτσι που έβαζε το χέρι στη μέση, το είδος του κοριτσιού που τα άλλα παιδιά άφηναν φυσικά να μεσολαβεί στις διαφορές τους. Τρυπούσε τα αυτιά των κοριτσιών -μόνο αυτή είχε το στομάχι γι' αυτό- και όταν τελείωνε τη δική της δουλειά στο χωράφι, έσπευδε να βοηθήσει την Ala'a και τη δίδυμη αδελφή της Ala'a, τη Wala'a, ώστε να κάνουν κι αυτές ένα διάλειμμα.

Η Χάνα ετοιμάζει κάρβουνα για έναν ναργιλέ για τον πατέρα της και τους καλεσμένους του στην κουζίνα της οικογενειακής σκηνής. Lynsey Addario για τους New York Times

Ο πατέρας της ήταν επίσης σημαντικός εκεί: ο *σαουίς*, ένας ηγέτης και μεσάζων που κανόνιζε για την ευρύτερη οικογένειά του να βρει δουλειά στα χωράφια. Οι θείοι της ήταν οι στυλοβάτες των κοινοτήτων τους στη Συρία: διευθυντής γυμνασίου, δήμαρχος της πόλης. Έξω από τον οικισμό, αυτό δεν σήμαινε τίποτα. "Αποβράσματα του ISIS", έφτυσε κάποτε ένας Λιβανέζος τον πατέρα της. Αυτό ήταν τόσο ακατανόητο όσο και εξοργιστικό, αφού κανείς δεν μισούσε τον ISIS περισσότερο από όλους αυτούς. Πριν μετακομίσουν στον οικισμό, ζούσαν σε δύο άλλους: Και οι δύο είχαν πιάσει φωτιά - πιθανότατα, όπως της είχαν πει, από Λιβανέζους που δεν τους ήθελαν εκεί.

Είναι παράνομο για τους Σύρους πρόσφυγες να εργάζονται στο Λίβανο, πράγμα που σήμαινε ότι οι προϊστάμενοι μπορούσαν να τους φέρονται άσχημα - μερικές φορές δεν τους πλήρωναν αφού δούλευαν πολλές μέρες. Ένα απόγευμα, η Ala'a και η Wala'a επέστρεψαν από το μάζεμα των ρεβιθιών με άγριο βλέμμα. Ο επόπτης που νοίκιαζε τη γη είχε γίνει έξαλλος με την ομάδα, δήθεν επειδή ζήτησαν κρύο νερό, αλλά πιθανότατα επειδή συνειδητοποίησε ότι άργησε να μαζέψει τα ρεβίθια του και τώρα ήταν άχρηστα. Σε έξαλλη κατάσταση, έβαλε φωτιά σε ένα σωρό από κιβώτια, απειλώντας να κάψει το χωράφι μαζί με όλους

όσους βρίσκονταν σε αυτό. Συνήθως, η Χάνα ήλπιζε να δουλεύει με την Ala'a και τη Wala'a, αλλά ήταν ευτυχής που δεν ήταν εκεί εκείνη τη μέρα.

Αν η Χάνα φοβόταν τους επόπτες, δεν το έδειχνε ποτέ. Περιέγραφε τον εαυτό της ως κάποια με "γερή καρδιά", γι' αυτό και ήταν εκείνη που, σε μια από τις πιο ζεστές μέρες, ζήτησε περισσότερο νερό εκ μέρους της ομάδας. "Τι είσαι, ηλίθια;" της γάβγισε ο επόπτης. "Δεν έχω χρόνο να πάω στο μαγαζί και να γυρίσω πίσω για να σας φέρω κι άλλο νερό". Αλλά εκείνη δεν θα ταπεινωνόταν. Συνέχισε να δουλεύει, με πέτρινη έκφραση στο πρόσωπο.

Η δουλειά είχε γίνει ευκολότερη με την πάροδο του χρόνου, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ήταν ποτέ εύκολη. "Είναι καλύτερο από το να ζητιανεύεις για ψωμί", είπε η Σουράγια. Η βοήθεια που έπαιρνε ο καθένας από το Παγκόσμιο Επιισιτιστικό Πρόγραμμα είχε μειωθεί στα 14 δολάρια το μήνα - ακόμη και η Χάνα ήξερε ότι αυτό δεν ήταν αρκετό για να τα βγάλουν πέρα οι οικογένειες, ειδικά στο Λίβανο, όπου οι τιμές ήταν υψηλές. (Το W.F.P. αύξησε πρόσφατα το κονδύλι στα 21 δολάρια.) Έτσι τα παιδιά δούλευαν και οι μητέρες δούλευαν. Κάποιοι από τους πατεράδες δούλευαν επίσης στο χωράφι - αλλά οι Λιβανέζοι επόπτες, είπε ο πατέρας της Χάνα, προτιμούσαν να προσλαμβάνουν παιδιά και μανάδες, που ήταν φθηνότερο και ευκολότερο να τις διατάζουν.

"Αν έχεις χάσει το χρυσάφι σου, μπορείς να το βρεις στο κοσμηματοπωλείο", τραγουδούσε μερικές φορές η μητέρα μιας φίλης της Χάνα, καθώς μάζευε αγγούρια. "Αν χάσεις ένα παιδί, μπορεί να το ξεχάσεις. Αλλά αν χάσεις τη χώρα σου, πώς θα βρεις τη χώρα σου;" Ήταν ένα τραγούδι από το Ιράκ, ο θρήνος ενός Ιρακινού πρόσφυγα, αλλά έπαιζε συνεχώς στους ραδιοφωνικούς σταθμούς που άκουγαν οι Σύριοι. Όλοι ήξεραν τους στίχους.

Μια μεγάλη μέρα στα κτήματα με τις δαμασκηνιές, ο προϊστάμενος είπε στην ομάδα των εργατών από τον καταυλισμό ότι ο καθένας έπρεπε να γεμίσει 30 κιβώτια με δαμάσκηνα. Έτσι, η Χάνα δούλεψε σκληρά και γρήγορα για να τελειώσει, για να της πουν ότι έπρεπε να γεμίσει άλλα 10. Μετά ήταν άλλα 10. Ακόμα δέκα. Μετά ήταν άλλα πέντε. Τελικά, για πρώτη και μοναδική φορά στη δουλειά, η Χάνα έχασε τον έλεγχο: "Δεν μπορώ να γεμίσω άλλα κιβώτια!" φώναξε. Μόλις το έκανε, είπε, ένωσε φόβο: Πώς θα αντιδρούσε ο επιστάτης; Αυτός την κοίταξε έξαλλος. Η Χάνα συγκρατήθηκε- μίλησε στον επόπτη ελέγχοντας όσο μπορούσε τον εαυτό της. "Απλά πες μου, ειλικρινά", της είπε η Χάνα. "Πόσα ακόμα κιβώτια;" Θα μπορούσε να δεχτεί σχεδόν τα πάντα, αρκεί να ήξερε: Πόσα ακόμα;

Ένα απόγευμα του καλοκαιριού, επιστρέφοντας από τα χωράφια με τα αγγούρια, η Χάνα έπλυνε το πρόσωπό της και ήπιε ένα μεγάλο μπουκάλι νερό. Ο πατέρας της ανησυχούσε για το νερό. Είπε ότι είχε ελεγχθεί και είχε βρεθεί μολυσμένο: Δύο ή τρεις άνθρωποι κάθε φορά αρρώσταιναν στον οικισμό, αλλά κανείς δεν ήξερε ποτέ αν ήταν από ηλίαση ή από κακό νερό. Αλλά ήταν το μόνο που είχαν- η έλλειψη νερού ήταν ήδη πρόβλημα στον Λίβανο πριν ο πληθυσμός του εκτοξευθεί με την έναρξη του συριακού πολέμου.

Η Χάνα καταβρόχθισε μια πίτα και λίγη πατάτα. Και μετά έτρεξε στο μάθημα, το οποίο γινόταν σε μια σκηνή σε απόσταση δύο λεπτών από τον οικισμό. Ένας δάσκαλος από τη Save the Children άρχισε να διδάσκει εκεί τον Απρίλιο και η Χάνα λάτρευε να πηγαίνει, αλλά απέμεναν μόνο λίγες ώρες μέχρι να επιστρέψει το φορτηγό και να την περιμένει για άλλη μια φορά για να την πάει στη δουλειά της μετά το μεσημεριανό διάλειμμα. Μόλις τελείωνε η περίοδος της συγκομιδής τον Νοέμβριο, θα πήγαινε σε δημόσιο σχολείο του Λιβάνου- το σχολικό σύστημα του Λιβάνου ήταν καταπονημένο, ακόμη και με τη βοήθεια των οργανισμών βοήθειας, για να φιλοξενήσει εκατοντάδες χιλιάδες Σύρους νέους. Οι περισσότεροι μαθητές της τάξης της, όπως η Χάνα, είχαν μείνει θλιβερά πίσω, καθώς η εκπαίδευσή τους είχε διακοπεί λόγω της φυγής.

Στα τραπέζια του σχολείου σκηνής εκείνη την ημέρα, ο δάσκαλος είχε τοποθετήσει κάποια βραβεία, ένα για κάθε μαθητή που έκανε προσπάθεια να έρθει στο μάθημα: ένα μικρό τετράδιο σε σχήμα λουλουδιού, λαμπερό, ροζ, τόσο καινούργιο. Η Χάνα δεν είχε τίποτα παρόμοιο- θα προσπαθούσε να βρει ένα μέρος όπου κανείς δεν θα μπορούσε να το αγγίξει. Ήταν για να το κοιτάξει; Για να γράφει; Η δασκάλα είπε ότι μπορούσε να γράψει στο δικό της. Αλλά πριν η Χάνα κάνει κάτι τέτοιο, θα έστελνε μια φωτογραφία του, στο τηλέφωνο του πατέρα της, στην Ντόα,

μια φίλη που είχε φύγει από τον οικισμό και είχε επιστρέψει στη Συρία. Της έλειπε η Ντόα. Και ανησυχούσε γι' αυτήν, κάθε μέρα.

Μερικές φορές, όταν η Χάνα σκεφτόταν τη γενέτειρά της, δεν μπορούσε να θυμηθεί σχεδόν τίποτα. Μερικές φορές είχε αναλαμπές μνήμης - ήλιος, ζεστασιά, λουλούδια: τα λουλούδια έξω από το σπίτι της, φωτεινά και ροζ σαν το τετράδιο που είχε μπροστά της. "Μη διαλέγεις λουλούδια", την μάλωνε η μητέρα της. "Κάθε ένα από αυτά είναι ένα ζωντανό πράγμα". Κάποτε, η δασκάλα είχε σκουπίσει τα θρανία με ένα καθαριστικό με άρωμα λεμονιού, και ξαφνικά η Χάνα ήταν ξανά στο σπίτι της, ασφαλής, για άλλη μια φορά: Η μητέρα της πότιζε μια λεμονιά με το λάστιχο και όλο το σπίτι πλημμύριζε από τη φρέσκια μυρωδιά των εσπεριδοειδών.

Ήταν δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι αυτά τα λουλούδια φύτεωναν ακόμα εκεί, ότι η λεμονιά ήταν ακόμα ζωντανή. Όταν η Χάνα φανταζόταν τη Συρία τον τελευταίο καιρό, φανταζόταν πτώματα. Οι Κούρδοι είχαν απελευθερώσει τη Μαμπρούκα από τους μαχητές του ISIS τον Μάιο- αλλά είχαν μπροστά τους τη ζοφερή δουλειά να καθαρίσουν τα ερείπια. Και, σε ορισμένες πόλεις, τα πτώματα. Αυτός ήταν ένας ακόμη λόγος για τον οποίο εργαζόταν: Για να βοηθήσει τους γονείς της να στείλουν χρήματα στην πατρίδα. Για να πληρώσει τους ανθρώπους που θα έπαιρναν τα πτώματα, όλα τα πτώματα.

Στην τάξη, παρασύρθηκε. Ήθελε να είναι στο σχολείο, αλλά όταν βρισκόταν εκεί, συχνά έμενε άπραγη, στηρίζοντας το κεφάλι της στο χέρι της, κουρασμένη από τα κόκαλα. Είχε επίσης έναν χαλαρό, δυνατό βήχα που δεν μπορούσε να αποβάλει, τόσο άσχημο που μερικές φορές έπρεπε να φύγει από την τάξη.

Η Χάνα στην οικογενειακή σκηνή. Αυτό το δωμάτιο ανήκει στον αδελφό της Ibrahim, 14 ετών, και τη σύζυγό του, την ξαδέλφη της Khitam, επίσης 14 ετών. Lynsey Addario για τους New York Times

Μια στιγμή, αυτό ήταν ενδιαφέρον. Η δασκάλα μιλούσε για το πώς φτιάχνεται ένα κομμάτι ψωμί, ξεκινώντας από το σιτάρι. Κάθε φορά που έστελναν τη Χάνα στα χωράφια με τα αγγούρια, η διαδρομή της περνούσε επίσης από χωράφια που κρατούσαν σιτάρι τυλιγμένο σε λευκό πλαστικό, που έμοιαζε με υπερμεγέθη μαξιλάρια. Η Χάνα θα μπορούσε να φανταστεί πώς έμοιαζαν οι εργάτες του σιταριού - άνθρωποι σαν αυτήν και την οικογένειά της, σκυμμένοι, με καλυμμένα τα κεφάλια τους, με τις κινήσεις τους να επιβραδύνονται όσο περνούσε η μέρα. "Πολλοί άνθρωποι κουράζονται για να μπορέσουμε να φάμε αυτό το κομμάτι ψωμί", είπε ξαφνικά στη δασκάλα. Η δασκάλα χαμογέλασε και ταυτόχρονα έδειξε λυπημένη. Η Χάνα αγαπούσε τη δασκάλα της.

Αλλά μερικές φορές η Χάνα πίστευε ότι η δασκάλα της δεν καταλάβαινε ποια ήταν - ότι δεν ήταν ένα μικρό κορίτσι ή ένα εύθραυστο λουλούδι, όχι πια. Κάποτε η Χάνα και η φίλη της η Μπάρα είχαν έναν πικρό καυγά. Η δασκάλα πήρε τη Χάνα στην άκρη για να τη ρωτήσει αν θα μπορούσε να τους βοηθήσει να τα βρουν. "Κοίτα, σε συμπαθώ πολύ", της είπε η Χάνα. "Μπορούμε να είμαστε φίλες. Αλλά αυτό δεν σε αφορά".

Στο σχολείο, η δασκάλα της Χάνα μιλούσε για τη γεωργία, για το τι χρειάζονται οι σπόροι: φως του ήλιου, νερό και φροντίδα, προκειμένου να αναπτυχθούν και να γίνουν υγιείς και καρποφόροι. Ήταν σαν τους ανθρώπους ως προς αυτό, είπε. Χρειάζονται φροντίδα.

Τι θα γινόταν η Χάνα; Ο πατέρας της δεν έδειχνε ποτέ πιο απογοητευμένος από ό,τι όταν μιλούσε για τις προοπτικές της Χάνα. "Ναι, είναι έξυπνη", είπε ένα απόγευμα, καθισμένος σε ένα παγκάκι έξω από τη σκηνή του, με τους ώμους του πεσμένους. "Αλλά σε τι θα την ωφεληθεί;" Χαίρεται προς τον οικισμό, κάνοντας αόριστες χειρονομίες προς τους κατοίκους του. "Είναι μια χαμένη γενιά". Ανησυχούσε για το μέλλον καθενός από τα παιδιά που ζούσαν εκεί και ανησυχούσε για τη συλλογική τους ικανότητα να αναλάβουν την πρόκληση της μεταμόρφωσης της Συρίας μετά τον πόλεμο. "Πώς θα ξαναχτίσουν τη χώρα μας;"

Όταν η Χάνα σκεφτόταν το μέλλον, δεν είχε ξεκάθαρη εικόνα: Έβρισκε πολύ οδυνηρό να προσπαθήσει να ελπίζει σε μια επιστροφή στη ζωή στη Συρία. Αλλά ούτε και για το μέλλον της στο Λίβανο σκεφτόταν πολύ.

Η ξαδέρφη της, η Khitam, μια 14χρονη καλλονή, ήταν η καλύτερη μαθήτριά στην τάξη όταν ήταν στη Συρία, και είχε πρόθεση να πάει στο πανεπιστήμιο, με την υποστήριξη της οικογένειάς της. Αλλά τώρα, οι γονείς της συμβίβαστηκαν με κάτι ασφαλές για εκείνη. Την πάντρεψαν με τον αδελφό της Χάνα, τον Ιμπραήμ, έναν αδύνατο νεαρό, επίσης 14 ετών, με αχνά γένια στο πηγούνι. Μόλις παντρεύονταν, τα περισσότερα κορίτσια στους προσφυγικούς καταυλισμούς σταματούσαν να πηγαίνουν σχολείο - θα μπορούσαν να γίνουν μητέρες αρκετά σύντομα. Συχνά, τώρα, η Khitam έμοιαζε να κοιτάζει προς τα κάτω- περπατούσε αργά. Την πρώτη εβδομάδα του Αυγούστου, ήταν άρρωστη, ξαπλωμένη σε ένα στρώμα και με κενό βλέμμα κοιτώντας το

πουθενά για ώρες.

Στη Χάνα άρεσε να φαντάζεται ότι μπορεί να γίνει γιατρός μια μέρα, αλλά αν η οικογένειά της παρέμενε στον οικισμό για μερικά χρόνια ακόμα, φαινόταν πολύ πιθανό ότι και εκείνη θα παντρευόταν εκεί, ίσως και να μεγάλωνε παιδιά εκεί, αντί να ονειρεύεται το πανεπιστήμιο ή την ιατρική. Η παιδική της ηλικία βρισκόταν σε έναν απελπισμένο, χαμένο αγώνα με τον πόλεμο: Ποιος θα τελείωνε πρώτος;

Πολύ κοντά στον οικισμό υπήρχε μια δημόσια πισίνα και παιδική χαρά, με κούνιες και παγωτό. Η Χάνα είχε πάει εκεί μόνο μια φορά, λίγους μήνες νωρίτερα, με τον πατέρα της, και έμεινε έκπληκτη που βρήκε τον παράδεισο τόσο κοντά στο σπίτι της. Όταν έφτασαν για πρώτη φορά στην πισίνα, η Χάνα, ανυπόμονη να περπατήσει μέσα, είχε αρχίσει να βγάζει το πουκάμισό της, χωρίς τίποτα από κάτω, μέχρι που ο πατέρας της τη σταμάτησε. Ήταν 12 ετών τώρα, πολύ μεγάλη για κάτι τέτοιο, αλλά το είχε ξεχάσει: Κατά κάποιον τρόπο, ήταν ακόμα το νεαρό κορίτσι που ήταν στη Συρία, σαν να περίμενε να συνεχιστεί η παιδική της ηλικία από εκεί που είχε σταματήσει.

Η Hana κοιμάται κάτω από την κουνουπιέρα στην οικογενειακή σκηνή μετά από ένα κουραστικό πρωινό μαζεύοντας αγγούρια. Lynsey Addario για τους New York Times

Η ζέστη του Αυγούστου, που ήταν μεγάλη ταλαιπωρία στο χωράφι, μετατράπηκε ξαφνικά σε ευλογία: Σχεδόν κανείς δεν θα δούλευε εκείνο το απόγευμα ή το επόμενο, από φόβο για μαζική ηλίωση. Τα παιδιά μπορούσαν να πάνε στην πισίνα, κάτι που ήταν πρωτόγνωρο για τα περισσότερα από αυτά. Η μέρα ήταν μια αχτίδα ευτυχίας. Η Χάνα έμεινε στη ρηχή άκρη, φοβούμενη να δοκιμάσει να κολυμπήσει στα βαθύτερα νερά - δεν είχε ποτέ την ευκαιρία να μάθει τις σωστές κινήσεις. Ο Μουσταφά καβάλησε ένα φουσκωτό σε σχήμα πάπιας, η Χάνα στάθηκε στους ώμους των ξαδέρφων της σαν γυμνάστρια του νερού και η Χιτάμ ένιωσε τόσο χαλαρή που έβγαλε το μαντήλι που κάλυπτε το κεφάλι της. Οι κοπέλες κολύπησαν με πλήρη ενδυμασία, για λόγους σεμνότητας, αλλά έτσι κι αλλιώς καμία τους δεν είχε μαγιό ή πετσέτες. Τίποτα από αυτά δεν είχε σημασία. Έφυγαν με τον ήλιο χαμηλά στον ουρανό. "Αυτή ήταν η καλύτερη μέρα της ζωής μου", είπε η μεγαλύτερη αδελφή της Ala'a και της Wala'a, η Foda.

Αλλά την επόμενη μέρα, όταν τα παιδιά έφτασαν στην πισίνα, έπρεπε να περιμένουν έξω από την πύλη μέχρι να έρθουν οι γονείς τους για να τα επιβλέπουν στο νερό. Η Χάνα και οι φίλες της, με τα πλήρως ντυμένα σώματά τους να πιέζονται πάνω στον φράχτη, κοίταξαν μέσα στο πάρκο. Η Χάνα φαντάστηκε ξαφνικά τι νόμιζαν ότι έβλεπαν οι Λιβανέζοι στην πισίνα, που τους κοιτούσαν: αξιολύπητους πρόσφυγες που δεν είχαν καν την οικονομική δυνατότητα να πληρώσουν. Το προηγούμενο βράδυ, μια φίλη της Χάνα της είπε ότι άκουσε έναν Λιβανέζο στην πισίνα να λέει: "Κοίτα αυτούς τους Σύριους, είναι σαν να μην έχουν ξαναμπί ποτέ σε πισίνα", καθώς τους φωτογράφιζε με το iPhone του. "Καταραμένος ο πατέρας σας", είπε ένας Λιβανέζος έφηβος σε έναν από αυτούς. Ένα παιδί από τον οικισμό ήταν ενθουσιασμένο που μια λιβανέζικη οικογένεια του είχε δώσει μια πεταμένη, σκισμένη φουσκωτή μπάλα.

Η Χάνα και άλλοι από τον οικισμό της σε μια σπάνια εκδρομή σε μια κοντινή δημόσια πισίνα.
Lynsey Addario για τους New York Times

Τώρα η Χάνα ξέφυγε από την ομάδα που είχε μαζευτεί στον φράχτη, με το πρόσωπό της να δείχνει έξαλλο. "Ξέχνα το", είπε. "Ας γυρίσουμε πίσω. Θέλω να γυρίσω πίσω". Οι Λιβανέζοι θα πίστευαν ότι ήταν απλά ζηλιάρηδες παρατηρητές, αδιάκριτοι. Ήταν παρείσακτοι. Άρχισε να κατευθύνεται προς την είσοδο, όπου σύντομα θα έφταναν τα αυτοκίνητα με τους γονείς τους. Η Χάνα, με τολμηρότητα, έβαλε τα κλάματα.

Την προηγούμενη μέρα, η Χάνα ήταν ένα παιδί στην πισίνα- σήμερα, ήταν μια έφηβη, που είχε πλήρη επίγνωση της πραγματικότητας της κατάστασής της, εξαιρετικά ευαίσθητη στην κατακόρυφη πτώση της θέσης της οικογένειάς της. Ήξερε πώς έβλεπαν την οικογένειά της κάποιοι Λιβανέζοι - ως βδέλλες, ή αδαείς, ή ακόμα χειρότερα, αποβράσματα του ISIS. Ήταν ανίκανη να τους αποδείξει ότι έκαναν λάθος και ανίκανη να αλλάξει τις συνθήκες. Δεν είχε ακόμη ενηλικιωθεί, ήταν από τις πιο αδύναμες της ανίσχυρης ομάδας προσφύγων στην οποία είχε ενταχθεί η οικογένειά της.

Τέλος, εμφανίστηκε ένα αυτοκίνητο από τον οικισμό. Εδώ ήταν η γλυκομίλητη μητέρα της, ο έξυπνος πατέρας της, η φίλη τους Σουράγια, άνθρωποι που ήξερε και που την ήξεραν. Η καταιγίδα πέρασε. Έστησε τους ώμους της καθώς βάδιζε προς την πύλη. Τελικά θα πήγαινε στην πισίνα. Οι Λιβανέζοι θα έπρεπε να μοιραστούν το χώρο, να συμβιβαστούν με την παρουσία τους. Δεν θα πήγαιναν πουθενά σύντομα. Ίσως σήμερα να προσπαθούσε να κολυμπήσει.

Η Susan Dominus είναι συντάκτρια του περιοδικού.

Η Lynsey Addario είναι βραβευμένη φωτορεπόρτερ που έχει καλύψει συγκρούσεις στο Αφγανιστάν, το Ιράκ, τη Λιβύη, το Λίβανο, το Νταρφούρ, το Νότιο Σουδάν και το Κονγκό.

Οι εκτοπισμένοι: Ολέγκ

Στα 11 του χρόνια, ζει στα ερείπια της προηγούμενης ζωής του.

Από τον Andrew E. Kramer

5 Νοεμβρίου, 2015

0

Ολέγκ Τερυόκιν ζούσε με τη μητέρα και τον πατέρα του στο Nikishino, ένα χωριό με λιγότερους από 1.000 ανθρακωρύχους, αγρότες και τις οικογένειές τους στην ανατολική Ουκρανία, όταν ξέσπασαν οι μάχες τον Απρίλιο του 2014. Οι βιαστικά σχηματισμένες πολιτοφυλακές αυτονομιστών, υποκινούμενες και οπλισμένες από τη Μόσχα, ξεσηκώθηκαν σε μια εξέγερση ενάντια σε μια νέα, φιλοδυτική κυβέρνηση στο Κίεβο. Κατά τους πρώτους μήνες της σύγκρουσης, οι μάχες βρίσκονταν μακριά από το Νικισίνο και ο 10χρονος τότε Ολέγκ πέρασε τις αρχές του καλοκαιριού κάνοντας βόλτες στο χωριό με το ποδήλάτο του, περνώντας μπροστά από τα παλιά τούβλινα σπίτια και τα μπιστοτάνια με τις βερικοκιές. Τότε, τον Ιούλιο, καμένα κομμάτια ρούχων και κομμάτια χαρτιού με ξένη γραφή πέρασαν από το χωριό - συντρίμια από τη συντριβή της πτήσης 17 της Malaysia Airlines, του επιβατικού αεροσκάφους που καταρρίφθηκε, σκοτώνοντας εκατοντάδες ανθρώπους, τα πτώματα των οποίων κείτονταν σε χωράφια νότια του χωριού. Όταν ο Oleg μετέφερε κάποια από αυτά τα αντικείμενα στο σπίτι, η μητέρα του, Galina, τρομοκρατήθηκε που η σύγκρουση είχε έρθει τόσο κοντά.

Λίγες εβδομάδες αργότερα, αυτή και ο Ολέγκ εγκατέλειψαν το χωριό τους, αναζητώντας καταφύγιο σε άλλο μέρος της Ουκρανίας. Ο πατέρας του Oleg, Aleksandr, ανθρακωρύχος, έμεινε για να φροντίζει τις δυο τους αγελάδες τους και τον ηλικιωμένο πατέρα της Galina. Αλλά μέχρι το Νοέμβριο οι μάχες είχαν ενταθεί και μια γραμμή του μετώπου χώριζε τον Aleksandr από το σπίτι του πατέρα της Galina. Εγκατέλειψε τα ζώα και ενώθηκε με τη γυναίκα και τον γιο του και τους περισσότερους από 130.000 εσωτερικά εκτοπισμένους στην περιοχή του Χάρκοβου της Ουκρανίας. Η οικογένεια πέρασε το μεγαλύτερο μέρος του χειμώνα σε ένα μικρό ανεμοδαρμένο σπιτάκι που νοίκιασε, παλεύοντας με την πληγή και την έλλειψη καυσόξυλων.

Μάχες μαίνονταν μέσα και γύρω από το Νικισίνο τους επόμενους μήνες και οι αυτονομιστές πήραν τελικά τον έλεγχο. Η οικογένεια του Oleg δεν άκουσε τίποτα από τον πατέρα της Galina. Καθώς οι συνομιλίες κατάπαυσης του πυρός σταμάτησαν τις μεγάλες μάχες τον Φεβρουάριο, η οικογένεια του Oleg, μαζί με μερικές δεκάδες άλλους, επέστρεψε στο χωριό. Ανακάλυψαν το πτώμα του πατέρα της Galina στην πίσω αυλή του σπιτιού του. Είχε πιθανότατα σκοτωθεί από θραύσματα και βρισκόταν παγωμένος έξω για μήνες. "Πριν από τον πόλεμο, τον επισκεπτόμουν κάθε μέρα", είπε ο Oleg, που σήμερα είναι 11 ετών. "Τώρα επισκέπτομαι τον τάφο του".

Τα περισσότερα από τα 360 σπίτια του χωριού καταστράφηκαν εντελώς ή εν μέρει. Το σπίτι του Oleg ήταν ένα από αυτά: Μια οβίδα χτύπησε την κρεβατοκάμαρά του και άνοιξε μια τρύπα στην οροφή. Το σχολείο του χτυπήθηκε επίσης. Κοιτάζοντας το κατεστραμμένο κτίριο, ο Ολέγκ είπε: "Όταν οι δάσκαλοι μας φώναζαν, συνηθίζαμε να λέμε: "Δεν θα ήταν ωραίο να ανατιναχτεί το σχολείο;" Δεν θα το έλεγα ποτέ πια αυτό".

Ο πόλεμος έχει χωρίσει την Ουκρανία σε τρία μέρη: μια κύρια περιοχή υπό την κεντρική κυβέρνηση, τη

χερσόνησο της Κριμαίας, την οποία διεκδικεί η Ρωσία, και την αυτονομιστική ζώνη όπου βρίσκεται το Νικισίνο. Καθώς η σύγκρουση έχει φτάσει σε αδιέξοδο - με ανακωχή αλλά χωρίς οριστική λύση, πόσω μάλλον κάποιο σχέδιο για την ανοικοδόμηση - περίπου 3,2 εκατομμύρια άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένου του Όλεγκ και της οικογένειάς του, ζουν τώρα εν μέσω καταστροφής ή έχουν απόλυτη ανάγκη από ανθρωπιστική βοήθεια. Ο πατέρας του Oleg επέστρεψε να εργαστεί στα ανθρακωρυχεία και ο Oleg πηγαίνει σχολείο σε ένα γειτονικό χωριό. Καθώς οι γονείς του επισκευάζουν το σπίτι τους, η οικογένεια ζει στο τμήμα του σπιτιού που παραμένει όρθιο. Το Νικισίνο, που κάποτε ήταν γραφικό, συνθέτει σήμερα μια εικόνα από θρυμματισμένο γυαλί, σπασμένο σκυρόδεμα και καμένα ξύλα. "Λέω στον εαυτό μου: Ό,τι κι αν συμβεί, ακόμη κι αν πέφτουν οβίδες, δεν θα φύγω ποτέ ξανά από το σπίτι μου", είπε ο Όλεγκ. Εξακολουθεί να τρέχει στο χωριό με το ποδήλατό του μαζί με τους φίλους του, περιπλανώμενος σε αυτή τη χώρα που δεν ανήκει σε κανένα.

Ο Andrew E. Kramer είναι δημοσιογράφος στο γραφείο της Μόσχας των Times και έχει καλύψει τις συγκρούσεις στην Τσετσενία, τη Γεωργία, το Ιράκ και την Ουκρανία.

Εγγραφείτε στο ενημερωτικό μας δελτίο για να λαμβάνετε κάθε εβδομάδα τα καλύτερα άρθρα του περιοδικού The New York Times Magazine στα εισερχόμενά σας.